

Робоча програма Культурологія для студентів
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 173 – Авіоніка
освітня програма (спеціалізація) Електротехнічні комплекси та системи літальних
апаратів
(назва освітньої програми (спеціалізації))
„___” _____ 2020 року - ___ с.

Розробники: Чоп В.М., доцент кафедри українознавства та загальної мовної
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
підготовки, канд.іст.наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Українознавства та загальної
мовної підготовки

Протокол від “___” _____ 2020 року №___

Завідувач кафедри Українознавства та загальної мовної підготовки
(найменування кафедри)

«___» _____ 20___ року _____ (Чернова І.В. _)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією _____ ЕТФ _____ факультету
Електротехнічний
(найменування факультету)

Протокол від “_17_” вересня _____ 2020 року №_1_

«_17_» вересня 20 20 року Голова _____ (Антонов М.Л. _)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

«___» _____ 20___ року Керівник групи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

* Якщо дисципліна викладається невідпусковою кафедрою

© НУ «Запорізька
політехніка», 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань - 17 Електроніка та телекомунікації Напрямок підготовки – 173 Авіоніка	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 2	Освітня програма – <u>173</u> <u>Електротехнічні комплекси та системи літальних апаратів</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Система знань про закономірності культурного процесу (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	6 год.
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30% до 70%

для заочної форми навчання – 6% до 94%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання теоретичного курсу „Культурологія” є формування у студентів системи знань про закономірності культурного процесу, про культуру як унікальний феномен людства, надання уявлення про типологічні структури культури, особливості культурних епох та стилів, навчання культурологічному аналізу процесів та явищ.

Завдання: оволодіння основними термінами та поняттями культурології на рівні їх відтворення, тлумачення та використання у повсякденному житті, набуття навичок та вмінь застосування знань з культурології для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур, формування широкого гуманістичного світогляду .

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Культурологія» студент повинен отримати **загальні компетентності:**

ЗК01	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК02	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.
ЗК03	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК05	Здатність спілкування державною мовою як усно так і письмово.
ЗК07	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК08	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Компетентності за дисципліною:

- здатність здійснювати професійну діяльність у сфері авіоніки автономно і відповідально, дотримуючись законодавчої та нормативно-правової бази, а також державних та міжнародних вимог (ФК 1);
- здатність використовувати набуті знання, вміння та навички в обраній за фахом практичній роботі (ФК14);
- розуміння місця й важливості особистості у світі;
- сформованість важливих життєвих та естетичних принципів, загальної культури;
- здатність виявляти особистісно-ціннісне ставлення до світу, реалізації життєвих стратегій відповідно до світоглядних уявлень, принципів, культурних інтересів, естетичних потреб;
- розуміння ролі культури в суспільному житті з метою дотримання етичних принципів у професійній діяльності та спрямування власної науково-дослідницької діяльності на соціальні проблеми.

Очікувані програмні результати навчання:

РН2	Автономно отримувати нові знання в своїй та суміжних областях з різних джерел для ефективного розв'язання спеціалізованих задач.
РН6	Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у професійній діяльності.
РН7	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
РН9	Розуміння сучасних філософських теорій і основних набутків світової та національної культури, їх творче осмислення та навички застосування у професійній діяльності, зокрема при спілкування з колегами:

- розрізняти специфіку світобачення і світорозуміння кожної культурно-історичної епохи, виділяти основні етапи розвитку культури;
- розуміти теорію культури та засвоїти логіку історичного становлення та розвитку світової культури;
- визначати основні напрямки світової культурологічної думки;
- користуватися науковою термінологією, основними категоріями і розуміти значення основних культурологічних термінів.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль I.

Змістовий модуль 1. Специфіка культурологічного знання та генеза культури.

Тема 1. Специфіка культурологічного знання.

Культурологія як наука. Предмет і об'єкт культурології. Завдання культурології. Методологія й метод культурології. Головні структурні компоненти культурології: філософія культури, соціологія культури, історія культури. Етнографія, релігієзнавство, історія науки і техніки, етика та естетика в структурі культурологічного знання. Функції культурології. Особливості культурології як навчальної дисципліни. Теоретичний та історичний блоки знань в культурології. Основні культурологічні концепції.

Актуальність культурологічних проблем в сучасних умовах. Культура як людський спосіб буття. Людина як творець та створіння культури. Культура і творчість як креативна активність; культура як смисловий світ людини, міра людського в людині та суспільстві. Артефакти культури. Діалектичний зв'язок між природою, людиною та культурою. Закон розвитку та функціонування культури. Традиційний і новаторський рівні культури.

Тема 2. Генеза культури.

Історична еволюція людства. Культура первісного суспільства та її особливості. Синкретизм мислення первісної людини. Міфологічна свідомість. Виникнення мистецтва та його функції.

Культура цивілізацій Стародавнього Сходу. Культура Стародавнього Єгипту. Особливості світосприймання єгиптян: релігія, магія, міфологія. Заупокійний культ. Наукова думка: медицина, математика, астрономія та зачатки наукового світогляду. Естетичні уявлення стародавніх єгиптян.

Культура Месопотамії. Своєрідність месопотамської культури: космос як держава. Життя в Шумері та Вавилоні. Писемність і література. Перші в світі правові кодекси.. Мистецтво Дворіччя. Біля джерел біблійних сказань.

Культура Давньої Індії. Праісторія: культура Хараппи та культура "Рігведи". Повсякденне життя: касти, сім'я та мораль. Різноманітність релігійних систем (індуїзм, джайнізм, буддизм та іслам). Філософські концепції індійської культури та наукові знання. Мистецтво Індії: його джерела та специфіка.

Культура Давнього Китаю. Унікальність китайської культури: ритуал та етика. Релігійно-філософські вчення: конфуціанство, даосизм, буддизм. Своєрідність мистецтва: триєдність каліграфії, поезії та живопису. Китайська сім'я: традиції й тенденції. Науковий геній Стародавнього Китаю.

Змістовий модуль 2. Соціокультурна динаміка. Культура і цивілізація.

Тема 3. Співвідношення культури та цивілізації.

Етимологія слова "цивілізація". Історія та логіка взаємовідносин між цивілізацією та культурою. Типологія цивілізацій. Критерії розподілу цивілізацій за пануючим

типом господарської діяльності – землеробські та індустріальні, або приморські та континентальні (європейська цивілізація) тощо. Риси соціально-економічної еволюції як основа типології.

Антична культура – тип європейської раціональної культури. Періоди в історії культури античного світу. Крито-мікенська культура. Характерні риси давньогрецької культури. Грецькі міфи та пантеон Олімпу. Полісна культура. Еллінізм як спосіб життя і мислення.

Самобутність давньоримської культури. Еволюція від полісу до імперії. Релігійна еволюція. Римське право та його значення. Своєрідність світогляду. Раціоналізм та громадянські чесноти римлян. Вплив грецької традиції. Римське мистецтво. Архітектура, скульптура, театр. Ораторська та історична література. Класики римської поезії. Освіта. Інженерний геній римлян.

Тема 4. Соціокультурна ситуація в період Середньовіччя.

Візантійська культура. Візантійська імперія на рубежі двох епох і на стику двох континентів. Зв'язки між Заходом і Сходом. Загальні особливості візантійської культури та етапи її розвитку. Народження нової ідеології: від язичництва до християнства. Іконоборство. Храмове мистецтво та іконопис. Іконографічний канон. Пізньовізантійська культура: гуманізм проти ісихазму.

Європейська культура. Християнська теологія і церква, їх роль у феодальному суспільстві Західної Європи. Домінування християнської теології в культурі. Символізм середньовічного мислення. Релігійна і світська культура. Народна “сміхова” культура. Рицарська культура. Поезія трубадурів і міннезінгерів. Рицарський роман. Театр. Героїчний епос. Середньовічні школи та університети. Схоластика. Західноєвропейська наука. Алхімія і містика. Суперечливий характер середньовічної культури та підготовка нею культури доби Відродження.

Змістовий модуль 3. Роль культурних орієнтацій у розвитку європейського суспільства Нової доби.

Тема 5. Європейське Відродження та український Ренесанс : культурологічні паралелі.

Соціально-економічні передумови культури Відродження. Характер культури Ренесансу. Нові ідеї та ідеали. Відродження античності й відкриття світу людини (гуманізм). Титани італійського Відродження. Спосіб життя, цінності та норми. Філософія. Зародження емпіричної науки. Винаходи нової епохи. Географічні відкриття. Перші моделі гуманітарної освіти. Мистецтво. Поезія, проза, драматургія (Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарка, Джованні Боккаччо). Нікколо Макіавеллі та його "Государ".

Північне Відродження й принципові зрушення в мистецтві. Творчість Альбрехта Дюрера, Лукаса Кранаха Старшого, Ганса Гольбейна Молодшого. Нідерландський живопис. Спадщина Еразма Роттердамського. Тенденції ренесансного розвитку в Англії, Іспанії, Франції.

Криза гуманістичних ідеалів та її відбиття у творчості Мікеланджело, Шекспіра, Сервантеса. Духовний потенціал епохи Відродження, її вплив на розвиток української культури.

Тема 6. Техніка, культура та природа людини у ХІХ столітті.

Промислова революція в Європі та її вплив на соціально-економічні відносини, побут, духовний світ людини, науку, культуру.

Ідейна атмосфера ХІХ ст. Романтизм як світовідчуття та напрямок у мистецтві. Естетична самотність, суттєві риси та течії романтизму. Формування національних романтичних шкіл в європейському музичному мистецтві, літературі, живопису.

Формування історичного погляду на особу і зумовленого ним художнього методу реалізму. Реалізм у європейській літературі та мистецтві.

Кінець ХІХст., зміна уявлень про людину та суспільство. Поширення ідей А. Шопенгауера, Ф. Ніцше. Формування технічної інтелігенції. Урбанізація. Пошуки нових естетичних принципів. Прагнення до нових засобів зображення у мистецтві. Тенденції модернізму та їх філософське обґрунтування. Імпресіонізм, натуралізм, символізм. Модерн.

Змістовий модуль 4. Провідні тенденції розвитку сучасної світової культури.

Тема 7. Ідея рівноправності культур у сучасному світі та поняття культурної ідентифікації.

Співвідношення особистісного й загальнолюдського як вагомий фактор культурного розвитку. Категорії “етноцентризму” та “культурного релятивізму”. Культурні універсалиї та конфлікти, пов’язані із розвитком культури. Поняття культурної ідентифікації.

Духовна атмосфера в Європі у роки світових війн. Науково-технічна революція. Загострення проблем гуманізму в житті та мистецтві. Авангардизм у мистецтві.

Друга половина ХХ ст. Вплив екзистенціалізму та фрейдизму на художні пошуки середини століття. Література другої половини ХХ ст.

Становлення і розвиток кіномистецтва. Джаз і рок-музика. Філософські основи “масової культури” та її соціальні функції. Елітарна культура.

Культурна самотність народів світу. Різноманітність культур і засоби масової інформації. Рух до інформаційного суспільства. Культура постмодернізму. Характерні риси постмодернізму. Текст як творення нової реальності, як випадковий бріколаж. Ерозія, розмивання меж видів, жанрів і стилів мистецтва. Перенесення акцентів з творчості автора на творчість глядача. Симулякри та перекомбінування традиційних естетичних кодів. Становлення нової культурної парадигми як спроба пошуку виходу з новітньої кризи цінностей. Космізація та екологізація культури.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Специфіка культурологічного знання та генеза культури.												
Тема 1. Специфіка культурологічного знання	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2. Генеза культури	12	2	2			8	14	2			2	10
Разом за змістовим модулем 1	26	4	4			18	28	4	2		2	20
Змістовий модуль 2. Соціокультурна динаміка. Культура і цивілізація.												
Тема 3. Співвідношення культури та цивілізації.	12	2	2			8	12					12
Тема 4. Соціокультурна ситуація в період Середньовіччя.	12	2	2			8	12					12
Разом за змістовим модулем 2	24	4	4			16	24					24
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Роль культурних орієнтацій у розвитку європейського суспільства Нової доби.												
Тема 5. Європейське Відродження та	12	2	2			8	12					12

український Ренесанс : культурологічні паралелі.												
Тема 6. Техніка, культура та природа людини у XIX столітті.	12	2	2			8	12					12
Разом за змістовим модулем 3	24	4	4			16	24					24
Змістовий модуль 4. Провідні тенденції розвитку сучасної світової культури												
Тема 7. Ідея рівноправності культур у сучасному світі та поняття культурної ідентифікації.	16	2	2		4	8	18				4	14
Разом за змістовим модулем 4	16	2	2		4	8	18				4	14
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Усього годин	90	14	14		4	58	90	4	2		6	78

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культура як предмет культурології	2
2	Культура Стародавнього Сходу та її значення	2

3	Культура античного світу	2
4	Культура Візантійської імперії	2
5	Культура Північного Відродження	2
6	Культура Реформації і Просвітництва в Європі (XVII–XVIII ст.)	2
7	Світова культура XX – початку XXI ст.	2
	Разом	14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міфи як елементи світорозуміння і початкові форми духовної культури.	10
2	Види культурних норм.	8
3	Світ ісламської культури.	8
4	Доколумбові цивілізації та їхня специфіка.	8
5	Зміст поняття «художня культура» та її провідні функції.	8
6	Феномен культури «протесту».	8
7	Проблема співвідношення масового та елітарного в культурі.	8
	Разом	58

8. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – підготовка рефератів на семінарські заняття (на вибір).

1. Культурологія як наука. Предмет культурології, її метод.
 2. Характеристика основних культурологічних шкіл.
 3. Сучасні погляди на проблему антропосоціогенезу.
 4. Діонісійський початок європейської культури.
 5. Культурний простір як умова існування артефакту культури.
 6. Поняття цивілізації.
 7. Історична типологія культури.
 8. Співвідношення цивілізації і культури.
 9. Духовно-світоглядна типологія культур: загальна характеристика.
 10. Християнський тип культури та його ціннісні орієнтації.
 11. Наука як явище культури.
 12. Техніка і природа. Проблема співіснування.
 13. Світова культура та її роль у розвитку національної культури.
 14. Національне та загальносвітове: проблема співвідношення.
 15. Проблема співвідношення масового та елітарного в культурі. Феномен „масової культури”.
 16. Поняття контркультури.
 17. Субкультура та її роль у розвитку національної культури.
 18. Правові засади культурного співтовариства у світі.
 19. Ідея рівноправності і проблема неоглобалізму.
 20. Проблема співвідношення Захід-Схід у культурі.
 21. Роль культурних орієнтацій у розвитку суспільства.
 22. Українська культура і проблема європоцентризму.
 23. Характерні риси традиціоналістського східного типу культур.
 24. Особливості прогресивістсько-західного ареалу культури.
 25. Мова – одна з найважливіших особливостей культури.
 26. Поняття мистецтва у культурі.
 27. Мистецтво та його роль у житті суспільства.
 28. Поняття кризи у культурі.
 29. Характерні ознаки кризи культури.
 30. Модерн як напрям розвитку культури, його різновиди.
 31. Імпресіонізм: історія народження та риси.
 32. Попкультура.
 33. Проблема американізації у культурі.
 34. Сучасні течії у культурі ХХІ століття.
 35. Екологія й екологічна культура.
- Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

9. Методи навчання

У процесі навчання курсу використовуються з'ясувально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, дослідницький методи з такими формами роботи як лекція, семінар, співбесіда, ілюстрування візуальним матеріалом, розв'язування творчих завдань, робота з літературою в бібліотеках і Інтернеті. Показ відеофільмів.

10. Очікувані результати навчання з дисципліни

- теоретичні знання у галузі культурології,
- знання основних підходів до вивчення культурології,
- знання категоріального апарату з культурології,
- розуміння суспільних відносин, основних закономірностей і тенденцій історичного розвитку, національно-культурного, духовного життя.

11. Засоби оцінювання

тестування з кожного змістовного модуля, два рубіжних контролі, іспит

12. Критерії оцінювання

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Приклад при виконанні курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до ____	до ____	до ____	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оці нка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Силабус навчальної дисципліни;
3. Методичні вказівки з планами семінарських занять, тематикою контрольних робіт і питаннями для самостійної роботи студентів з дисципліни “Культурологія” для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання /Укл.: Васильчук Т.В., Сигида Г.А. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 54 с.
4. Конспект лекцій навчальної дисципліни «Культурологія» - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка» 2020. - 82 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бартенев И. А. Очерки истории архитектурных стилей / И. А. Бартенев, В. Н. Батажкова. – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 384с.
2. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств / Н. А. Дмитриева. – М.: Искусство, 1987. – 318с.
3. Ильина Т. В. История западно-европейского искусства / Т. В. Ильина. – М.: Высшая школа, 1983. – 435с.
4. Історія світової культури / Під заг. ред. М.В. Дєдкова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 376 с.
5. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник / М. В. Кордон. – [вид. 2-ге]. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.

6. Українська та зарубіжна культура. Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — [4-те вид., випр. і допов]. — К.: Знання, 2009. — 589 с.

7.Шейко В. Історія української культури: Навч. посібник / В. Шейко, Л. Тишевська. — К.: Кондор, 2006. — 264 с.

Допоміжна

1. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 269 с.

2. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): Навч. Посібник / Л. І. Кормич, В. В. Багацький В.В. [3 вид]. - Х.: Одісей, 2004. - 304 с.

3. Левчук Л. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Л. Левчук. — К.: Либідь, 1997. — 449 с.

4. Матвєєва Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. Матвєєва. — К.: Либідь, 2005. — 512 с.

5. Миропольська Н. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навч. посіб. / [Н. Миропольська, Е. Белкіна, Л. Масол, О. Оніщенко]. — К.: Вища школа, 2001. — 191 с.

6. Погорілий О. Культурологія: Навчальний посібник / Упоряд.: О. Погорілий, М. Собуцький. - К.: Києво-Могилянська академія, 2005. - 320 с.

7. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Культурологія: 100 питань - 100 відповідей. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, Д. Є. Погорілий. - К.: Фірма «ІНКОС», 2008. - 240 с.

8. Тюрменко І. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / За ред. І. Тюрменко, С. Буравченкова, П. Рудик. — К.: Центр навчальної літератури, 2010. — 370 с.

9. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / О. Шевнюк. - К.: Знання-Прес, 2002. - 277 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://www.countries.ru/library.htm> — бібліотека з культурології.

<http://www.liart.ru/> — Російська державна бібліотека мистецтва.

<http://iskust.claw.ru/> — енциклопедія мистецтва.

<http://bibliotekar.ru/> — електронна бібліотека нехудожньої літератури. Статті та книги з історії, міфології, мистецтва, художні галереї й колекції.

<http://www.classis.ru/> — бібліотека для студентів.